

not have to be rejected on grounds of some artificial boundary. In other words, it is fundamentally irrelevant whether the respective impulse comes from the field of theatre, dance, video, installation or live art; it is the conceptual consistency leading to the choice of a certain format or medium -i.e. the thought process behind the message, and its translation- that has absolute priority.' (Christine Peters)

'I am interested in "committed" art -especially in the artists who are searching interdisciplinarily, asking and questioning in an honest and unpretentious way. (...)

Although I am a very political person, my approach is not exclusively political. My main focus is the relevance of a work - how it is relevant for our time, for the development of the dance/performance discipline or for society ... From this perspective it is possible that I regard an "aesthetic" approach as being just as relevant as a "political" one.' (Sigrid Gareis van Tanzquartier Vienna)

Van het transdisciplinaire wordt vooral verwacht dat het de eigen discipline zal besmetten, verrijken en herijken en tot vernieuwing zal brengen. Een belangrijk criterium hierin is ook het zoeken naar een invraagstelling van de perceptie, hetgeen door het uitvergrootend spiegeleffect van de verschillende disciplines enkel maar wordt bevorderd.

'Mijn keuze komt voort uit een fascinatie voor het snijvlak tussen kunst en populaire cultuur. Wat mij interesseert is hoe de beelden waar we dag in dag uit onreflexief mee omgaan, eigenlijk werken. Wat zie je, hoe functioneert je kijken? Wat mij ook interesseert zijn kunstenaars die verleid worden door de vragen die in hun eigen materiaal opduiken, en waarbij je ziet dat die vragen vastlopen in de voorstelling, als een paradox die niet wordt overwonnen.'

(Carine Meulders, Beursschouwburg)

Transdisciplinariteit en gebruik van 'nieuwe media' lijken de toverwoorden te zijn geworden voor het aanwezig stellen van een noodzakelijke reflectie omtrent 'hedendaagsheid' of 'contemporaneïteit'. Tot hier toe is er nog maar weinig kritisch discours ontwikkeld, dat deze aanspraken op vernieuwing, kritisch vermogen en hedendaagse relevantie ook werkelijk heeft onderzocht. In de praktijk

blijkt het de makers immers vaak te ontbreken aan een fundamenteel inzicht in de media die zij kapen voor de ontwikkeling van hun interdisciplinaire praktijk. Maar het valt te verwachten dat we daar in de nabije toekomst alle kans toe zullen krijgen.

3. zelfreflexief

Het belangrijkste selectiecriterium, of het hoogste doel dat programmatores voor ogen hebben, heeft vaak met de zoektocht naar zelfreflectie te maken, alsof van een voorstelling verwacht wordt dat ze een pauze inlast, een breuk veroorzaakt in het kijken en denken van de toeschouwer.

'I ask myself, why should people deal with art today, in the 21st century? Such an outdated concept, when it leans on its traditional roles of entertainment, information, didactics. For entertainment, people can seek other forms of cultural production. So, what is there left for art to do? It can present a challenge for your perception. It can lead to the disruption of your habitual ways of seeing. Art has the potential of a disagreement between perception and articulation of a concept (...) That which triggers my perception, challenges my own thinking about the medium and looking at the world. Two aspects about rethinking the medium (dance): 1) its relationship with the tradition and 2) the philosophical aspect of rethinking bodies, movement, human beings.' (Bettina Masuch)

Het inherente politieke vermogen van een voorstelling wordt dus toegeschreven aan de capaciteit om een publieke opinie of een zienswijze te verstoren, door deze manier van kijken zichtbaar te maken voor de toeschouwer:

'The work I consider politically interesting has to shift my perspective on an issue, introduce another approach, it can be as small but effective as a color, a sentence, a song, as soon as it questions something, an opinion I was comfortable with. It has to shift an angle, my viewpoint, in such a way that if I apply it on the society it would create a political difference.' (Petra Roggel)

4. experimenteel / laboratorium

Een gerichtheid op onderzoek wordt veel vaker verondersteld dan werkelijk toegepast. Dit was voor ons het belangrijkste criterium bij het contacteren van programmatores buiten België. Tegen onze verwachtingen in -op het moment waar 'research' het als nieuw modewoord heeft gewonnen van 'work in progress' - lijkt het dat onderzoeksgericht werk niet onder één noemer te brengen is. Wanneer programmatores gedwongen worden cutting-edge werk te benoemen, moeten ze putten uit een hoeveelheid merkwaardig vage termen (niet hierboven geciteerd, termen als: fragiel, kwetsbaar, risicovol, etc.). Een uitgebreidere omschrijving zou nochtans een kijk kunnen bieden op de complexiteit waarmee de programmator te maken krijgt bij het opmaken van haar keuze:

'If I listen carefully to and revisit my preferred works of the last, say, 10 years, then there's a couple of qualities to name in the arts which are crucial to me:

- emotional, physical and intellectual shock: the unexpected, unpredictable
- complicity between humour, sadness, doubt and despair: revisiting and revisioning existential / biographical crises
- look at me - talk to me: "dialogue" with the audience as participatory approach
- irresistible seduction: coherent / sharp quality and economy of text, image, sound and situation
- act of thinking as act of translation: format independence
- concentration, suspense and surprise as a self-disciplinary act: the economy of editing
- time capsules: taking risks and resist interpretation and theoretical showing-off'

(Christine Peters)

Het laboratorium als broeinest van de kunsten, is een discouselement dat sinds de jaren '90 een belangrijke plaats inneemt in het spreken over artistieke ontwikkeling en vernieuwing. Meestal wordt het laboratorium gezien als een plek waar de kunstenaar zich kan vrijmaken van productiedruk en zich kan buigen over zijn eigen traject. In tegenstelling tot de argwaan die de term in het begin van de jaren '90 opwekte, als zou in het laboratorium 'het

KUNST ALS